

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Secvnda Controversia. An antiqui Patres meruerint, aut mereri potuerint
condignè, aut congruè diuini Verbi Incarnationem, aut eius
accelerationem, vel circumstantias, aut aliquem Incarnationis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](#)

Respond. nullam esse consequiam. Ad cuius probationem negatur antecedens loquendo de eo, quod sequitur ad id, quod gratis concessum est, & per tempus aliquod esse definit, & cum definito definit: huius enim restitutio sine reparatio sub eodem merito (quamvis non eodem modo) cadit, sub quo cadit illius reparatio, ad quod quali naturaliter & necessario sequitur. Vnde ad probationem antecedentis dico non esse simile quod assertur pro simili; quia gratia beatitudi & scientia infusa anima Christi sequebantur unionem anima cum Verbo, quae nunquam esse desit: & ideo non potuerunt subsequi merita, sicut restitutio dictae unionis, sed priora fuerunt omni merito, sicut & ipsa via anima cum Verbo.

SECUNDA CONTROVERSIA.

An antiqui Patres meruerint, aut mereri potuerint condigne, aut congrue diuini Verbi Incarnationem, aut eius accelerationem, vel circumstantias, aut aliquem incarnationis effectum?

*Sensim que
stii.* **N**OMINE Patrum antiquorum non Sancti solum Mosaicae legis; sed omnes etiam leges naturae iusti comprehenduntur; Quibus Incarnationis mysterium explicitè vel implicitè fuit à Deo reuelatum, vt ait sanctus D.m 2.2. qu. 2. ar. 7. non minus enim hi, quam illi diuini Verbi Incarnationem sanctis suis operibus ad eam à Deo obtinendam ordinatis mereri de congruo potuerunt. Verum ex Theologis plures Controversiam hanc ad solos legis Mosaicae Patres videntur arcere; non quia legis naturae iustos excludant; sed quia solis istis promissa fuit Incarnationis Verbi diuini, vt ait Apostolus ad Rom. 15. c. in hac verba: Dico enim Iesum Christum ministrum fuisse circumcisionis (id est Iudaici populi) propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones Patrum, gentes autem super misericordia honorare Deum. Et quæstio propriè est de merito congrui, tam respectu Incarnationis, quam accelerationis & cuiuslibet circumstantiæ. Quid autem nomine accelerationis intelligendum sit, dicemus infra.

*Sensim que
stii.* **I**N HAC Controversia quatuor sunt præcipuae Theologorum sententiæ. Ex quibus ultima quæ est D. Thomæ, quatuor habet dicendi modos. Est igitur PRIMA SENTENTIA dicens, antiquos Patres non meruisse etiam de congruo Incarnationem quoad eius substantiam, sed tantum quo ad eius accelerationem. Hanc sequuntur D. Bonaventura in 3. dist. 3. artic. 2. quest. 2. Marsilius eadem distinct. quest. 5. Et Gabriel ibid.

*Sensim que
stii.* **S**ECUNDA SENTENTIA est affirmans antiquos Patres non solum meruisse accelerationem Incarnationis, sed etiam Incarnationem ipsam, non secundum se, sed quo ad unum tantum eius effectum; non quidem quo ad illum, qui est iustificatio per gratiam, sed quo ad alterum, qui est appetitio Regni celestis. Hanc etiam sequitur D. Bonaventura loco notato, & tribui solet Alesius, sed Vasquez obseruat doctorem hunc non distinguere de merito congrui respectu Incarnationis & accelerationis aut circumstantiarum.

*Sensim que
stii.* **T**ERTIA SENTENTIA est Vasquezij, dist. 22. c. 4. & 23. c. 5. qui dicit quatuor. Primum est, antiquos Patres non meruisse congrue ipsum mysterium Incarnationis: Ex quo sequitur (inquit) neque meruisse executionem illius, neque prædestinationem. Secundum est, eos congrue

A meruisse circumstantias alias eiusdem mysterij, & earum prædefinitionem. Tercium est, Patres meruisse accelerationem Incarnationis. Ultimum est, antiquos Patres non meruisse singulas Christi actiones, quibus meruit redemptionem, neque tempus peculiaris & determinatum illarum. Eadem sententiam, quoad tria prima dicta sequitur Pesantius, disput. 3.

QUARTA SENTENTIA est D. Th. in hoc ar. & in 3 ad Ant. dist. 4. docentis, antiquos Patres de congruo meruisse diuini Verbi Incarnationem secundum eius substantiam, non tamen ex condigno. Cuius sententiæ defensores varie eam interpretantur, aut proponunt.

Est igitur primus dicendi modus Val. punct. 8. qui tria dicit. Primum est; Patres non solum promeritos esse de congruo Incarnationem quoad tempus, in quo Verbum Dei carnem sumpsit, ut scilicet tunc & ex semine Abrahæ fieret sed etiam absolutè. Secundum est; ex condigno nullum hominem promeritum fuisse Incarnationem. Tertium est; ex hoc ipso, quod beata Virgo & alij sancti meruerunt ex congruo Incarnationem ipsam, meruisse quoq; per eadē opera à Deo præuisa, vt Deus præordinaret & vellet Incarnationis mysterium peragere nam Deus non aliter res prædefiniuit, quam eas exequatur.

Secondus dicendi modus est Suarezij dist. 10. sect. 5. & 6. Vbi octo dictis suam explicat opinionem. Primum est: nullus hominum meruit de condigno Incarnationem filij Dei. Secundum est: nulla pura creatura potuit de condigno propriè & perfectè mereri Incarnationem, etiamsi intercederet Dei promissio; quamvis illa posita esset aliquals ratio meriti aliquam similitudinem habens cum merito de condigno. Tertium est: Posita hac promissione adhuc non esset in illis operibus meritum propriè ac impliciter de condigno habens seu inducens veram rationem iustitiae. Quartum: eo modo imperfecto, quo potest unus homo mereri Incarnationem in alia natura, potest etiam in propria. Quintum: patres non potuerunt mereri de congruo prædestinationem Incarnationis. Sextum est:

D Non potuerunt antiqui patres de potentia ordinaria mereri de congruo prædestinationem Incarnationis, quoad circumstantias eius. Septimum est: Antiqui patres etiam meruerunt de congruo alias circumstantias Incarnationis, & aliquo modo dici possunt meruisse eiusdem accelerationem.

Tertius dicendi modus est Asturicensis in rel. de gratia Christi, quest. 5. pag. 478. & seq. vbi suam sententiam explicat quinque conclusionibus. Prima est: Si patres ita dicantur accelerationem Incarnationis Christi meruisse, vt propter eorum merita Verbum citius in mundum veniret, quam per diuinum consilium fuerat dispositum, priusquam nostro intelligendi modo Deus merita patrum præuidisset, improbabiliter dicetur patres antiquos accelerationem Incarnationis Christi meruisse. Secunda Conclusio est: SS. patres ita dicantur accelerationem Incarnationis Christi meruisse, vt Deus antequam præuideret eorum merita, decreuerit quidem filium suum in mundum mittere; non tamen designaverit certum tempus, in quo illum esset missurus, sed quo ad hoc expectauerit merita patrum: quibus in sua æternitate præuisis definierit determinatum tempus Incarnationis filii sui, cum aliqua probabilitate dici potest antiquos patres meruisse Incarnationis Christi accelerationem.

Ierationem : sed multò probabilius oppositum A affertur . Tertia eius concl . est : Improbabiliter afferitur Patres antiquos meruisse de condigno Incarnationem Christi Domini , quod secundum eius effectum , scilicet apertione Regni cœlestis . Quarta eius Concl . est : Patres antiquæ legis meruerunt de congruo Incarnationem Christi Domini , & quo ad subiectum & quo ad tempus & quod eius effectus & quo ad omnes eius circumstantias . Ultima eius Concl . est : Opera antiquorum Patrum non meruerunt , vt Deus sua dispositione prædefiniret ab æterno Incarnationem Christi in tempore futuram , sed prius secundum rationem prædefinuit Christi Incarnationem , quām præuidet ipsa Patrum merita : at Patres antiqui meruerunt de congruo Christi Incarnationem , quantum ad temporalem eius executionem ; nam vt sic fuit posterior eorum meritis . Sententiam hanc sequitur Rada in sua 3. p. Controvers. 12. articul. 3. in 2. dubio : sed discordat ab ea in ultima parte quartæ Conclusionis : ait enim antiquos Patres non potuisse de potentia ordinaria mereri Incarnationem , quod omnes eius circumstantias .

Vtimum dicendi modus est Medin . qui dicit tria . Primum est : De potentia Dei absoluta purus homo in gratia Dei existens potuit mereri de condigno Incarnationem filij Dei . Secundum est : De lege , ac potentia ordinaria non potuerunt puri homines , quantumlibet iusti promerenti de condigno Incarnationem . Tertium est : Patres antiqui meruerunt de congruo Incarnationem petendo & orando . Sententiam hanc & precedentem sequitur Aluarez . Sed primum huius sententia dictum non approbat .

Resolutio.

Quatuor sunt huius Controversiae capita in inscriptione proposita , circa quæ versantur omnes Theologorum opiniones supra notatae , scilicet ipsa Incarnationis substantia , eius acceleratio , reliqua circumstantie , & eiusdem Incarnationis effectus , secundum hac enim sola vel omnia vel aliqua videntur posse ad mysterium Incarnationis sibi & humano generi promerendum merita Patrum extendi . De his igitur singulis breuiter , ac dilucide agendum est . Sed præmittenda primò sunt communia quædam his omnibus capitibus fundamenta .

*Diligua-
meritum
in condigno
congruo,
v. virtutis
moderatio
ne, con-
ditio, &
differentia
debetur.*

Notandum est igitur duplex esse meritum ; alterum de condigno ; & alterum de congruo . Meritum de condigno est opus , cui de iustitia debetur merces . Et quia duplex est iustitia , altera perfecta seu rigorosa ; & altera imperfecta : ideo duplex etiam est meritum apud Deum de condigno ; alterum perfectum , cui secundum leges perfecte & rigorose iustitia debetur præmium ; & hoc soli conuenit Christo Dei & hominum mediatori , de quo merito multa diximus *supra question. 1. articul. 2. Controvers. 2.* alterum imperfectum , quod inititur gratia & misericordia acceptantis ; sed tamen est iustum & aequaliter simpliciter respectu præmiij , scilicet æternæ mercedis . vt Caietan . aduertit in 1.2. qu. 11. art. 3. postulat autem hic posterior modus meriti de condigno quatuor conditions , vel magis principia , ex quibus omnis eius valor emanat , quæ proponit & explicat Medina in *allegato articul. 3.* & Asturicensis in *supra notata quest. 5. Concl. 4.* Sed hic tria tantum assignat . Altar . autem diff. 17. quatuor enumerat . Rada vero loco superius allegato vnam ex eis omittit ; quia non placet Scoto . Est igitur prima conditione , siue merendi ratio gratia & amicitia Dei in operante , vt ait S. D.

in allegata quest. 11.4. art. 3. Secunda conditio est , vt operatio meritoria fiat formaliter aut virtualiter propter Deum summè dilectum ; in quo etiam includitur libertas actus , vt expresse docet sanctus Thomas in *eadem quest. artic. 4.* Tertia conditio est , vt opus ex inclinatione gratia & charitatis dirigatur in præmium , ad quod aſſequendum ordinatur . Si namque merentis opus ex sola operantis libertate dirigeretur in præmium supernaturale , nec illi nec Deo supernaturalis præmiij redditori effet omnino proportionatum ; ac proinde nec illius effet condigne meritorium , vt ait S. D. in d. art. 4. Ad hanc reducitur alia conditio seu cauſa meriti , quam assignat ibi S. Tho . & alijs meriti principijs annumerat Medina , nimirum , vt opus fiat ex virtute & motione Spiritus sancti nos in vitam æternam mouentis ; iuxta illud Ioann. 4. *Fiat in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* Quarta conditio est diuina promissio : quam esse necessariā affirmat S. D. in dicta q. a. 1. & ibi Caiet . & probat Mcd. in *eadem qu. 11.4. a. 3.* Illa vero conditio siue radix merendi , vt scilicet qui meretur sit membrum christi , quam ibi ponit , & ex Scripturis ostendit Medina , non est ad meritum abſolute necessaria : nam , si quis non ex meritis Christi gratiam haberet a Deo (quod fieri posse certum est) posset hic sibi per opera bona mercedem æternæ vite prometri .

Meritum autem *ex congruo* impropria acuta acceptance meritum runcupatur ; quomodo omnis præparatio ad aliquid habendum meritum appellatur , vt ait S. Thomas in 3. diff. 4. *questione 3. articulo 1.* Hunc autem merito constitudo necessariæ sunt & sufficiunt duas prime conditiones : nam tertia his addita meritum causat ex condigno , vt etiam notat Asturicensis in *allegato qu. 5. Concl. 4.* Postulat ergo meritum congrui , vt operatio meritoria non dirigatur in præmium ex inclinatione gratia & charitatis , sed ex libera voluntate operantis voluntate , quæ operationem ex gratia & charitate procedentem ordinat ad præmium ; sicut enim considerata præmium a Deo meretur non ex condignitate , quæ nulla in ea est , sed ex congruitate ; quia scilicet congruum est , vt opus bonum ab homine procedens in Dei gratia & amicitia constituto præmetur a Deo . Ad cuius evidentiam scito , duplēcē esse congruitatem : altera est se tenens ex parte Dei , & eius misericordia ; non autem ex parte hominis operantis ; & hæc nullam habet meriti rationem , sed meta congruitas est . De hac loquitur S. D. in *allegato art. 3.* cum ait : *Videtur congruum , vt homini operanti secundum suam virtutem Deus recompenserit secundum excellentiam sue virtutis.* Altera congruitas est , quam lex constituit amicitia ; & hæc cum in opus hominis ex gratia & charitate eidem inhærente deriuetur , non solum ex parte Dei , & eius misericordia se tenet , aut consideratur ; sed etiam ex parte hominis per gratiam & charitatem operantis ; congruum enim est , vt Deus amicos suos & filios sibi obedientes exaudiat , vt hic ait S. D. dicitur etiam meritum de congruo præparatio seu dispositio ad aliquod Dei donum recipiendum ; nam , vt ait S. D. in 4. sent. ad Anibaldum , dist. 27. quest. 1. ar. 4. Actus fidei secundum August. meretur iustificationem , scilicet de congruo , quatenus est dispositio ad illam .

Ex his sequitur una conuenientia , & duæ differentia inter meritum ex condigno & meritum ex congruo coram Deo . Convenientia est , quod utrumque fundatur in gratia & charitate . Prima

differentia est: quod meritum ex condigno rationem habet iustitiae, licet imperfectae coram Deo: meritum autem congrui nullam habet iustitiam; sed est tantum amicabile debitum: non enim regulatur per leges iustitiae, sed per leges amicitiae, secundum quas congruum est, ut amicus amicum & pater filium sibi obedientem exaudiat, ut ante diximus. Secunda differentia qua ex prima consequitur est, quod meritum ex condigno infallibilem habet effectum apud Deum; meritum autem de congruo non habet ex sui ratione insufficientem effectum, eo quod lex amicitiae non exequè stricta est, vt lex iustitiae, non enim exigit lex amicitiae, ut amicus amico petenti semper in omnibus morem gerat.

PRIMA CONTROVERSIAE PARS IN TRIA
membra subdivisa.

NVNC DE PRIMA Controversie parte, scilicet de veterum Patrum merito respectu Incarnationis quo ad eius substantiam, argumentum est: cuius tres adhuc sunt partes; una quærens, num actu Patres antiqui condigne meruerint Incarnationem; altera, num per Dei potentiam ordinariam, vel absolutam possibile fuerit eam Patres sibi, & humano generi condigne promereri? Tertia: num saltem merito congrui mereri potuerint, aut actu meruerint;

Primum l. ET DE merito quidem actuali SS. Patrum controversie pars membrum. **Secundum Patres neque actu meruisse, neq; per Dei potentiam absolutam mereripi- tuisse condigne myste- rium Incar- nationis, aut ei pre- finitione** C **specu** Incarnationis communis est Theologorum consensus negantium veteres Patres Incarnationem Verbi condigne meruisse. Quod non obscurè significant diuinæ litteræ Psalm. 88. ab illo verificulo. Si dereliquerint filij eius legem meam, & mandata mea non custodierint, &c. usque ad illum: Misericordiam autem meam non dispergam ab eo, &c. Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum unigenitum daret. Ephes. 2. Deus autem, qui dices est in misericordia, proper nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, & cum effemus mortui peccatis, conuiscimur nos in Christo: Cuius gratia estis saluati, &c. Ad Tit. 3. Cum autem benignitas, & humanitas apparuit Saluatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiae, que fecimus nos; sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit, &c. Si autem Patres ex condigno Verbi Incarnationem meruissent, diceremur nos, id est genus humanum ex operibus iustitiae salvatorem; ac proinde etiam salutem sibi comparasse. Legenda sunt, quæ scribit Apostolus ad Romanos cap. 3. usque ad septimum. Vbi probat neque Iudeos, neque Gentiles Incarnationem Verbi meruisse: quare periculum est afferere, Patres antiquæ legis Incarnationis mysterium humano generi condigne meruisse; quia diuinæ Scripturæ satis aperte loquuntur, nec facile glossam admittunt. Legendum est Medina super hoc artic. Suar. diff. 10. sect. 5. & Porrecta in append.

pro membr, AN AVTEM per Dei potentiam ordinariam vel absolutam potuerint Patres Verbi diuini Incarnationem condigne promereri, ex principijs & argumentis, quibus secunda Conclusio probatur in textu, iudicandum est: Et primum quidem argumentum desumptum ex fine & præmio, ad quod ordinatur hominis operatio meritoria, non probat secundum illius conclusionem, nisi quoad Dei potentiam & legem ordinariam. Cum enim ait S. D. operationem hominis meritoriam ordinari propriè ad beatitudinem, quæ est vno beatæ mentis ad Deum per actionem fruentis, & est virtutis præmium, quam vniuersitatem transcendit vno Incarnationis; atque inde non posse vniuersem hanc cadere sub meri-

A tum, non negat per Dei potentiam absolutam potuisse merita sanctorum Patrum ad vniuersem hypostaticam Verbi cum humana natura promerendam ordinari; sed tantum explicat, quis sit ordo diuinæ prouidentiae supernaturalis circa præmium humanis meritis alignandum. Secundum etiam argumentum non procedit, aut probat, nisi de potentia Dei ordinaria: alioquin destrueret tertiam conclusionem; nam, si Patres per Dei potentiam absolutam diuini Verbi Incarnationem mereri condigne non potuissent ex eam causam, quod Incarnatio sit gratia & meriti principium; eadem ratione neque sub eorumdem Patrum meritum congrui cadere potuisset, cuius oppositum affirmat ipsa tercia conclusio.

B Quomodo autem possibile fuerit principium gratiae & meriti cadere sub meritu congrui, dicemus inferius. Superest igitur tercia ratio omnium optima, quæ licet non videatur conclusionem omnino necessariam ac demonstratiū probare; si tamen eius vis, ut decet, ab intellectu bene disposito, & secundum subiectam materiam consideretur, iuxta præceptum Aristot. in 2. Metaphys. text. 16. & in 1. Ethic. cap. 3. sufficiens erit ad efficiendum certum & firmum conclusionis assensum: non quidem Mathematicum, sed moralem in materia Theologica & Supernaturali. Ratio tercia D. Th. hæc erat: Bonum alicuius puri hominis non potest esse causa boni totius humanæ naturæ; ergo non potest cadere sub meritum alicuius hominis singularis: Cuius argumenti maior sic absolute posita, & intellecta non est vera, nisi de potentia Dei ordinaria. Nam vt ostendimus supra quest. 1. art. 2. in 4. Controv. quamvis purus homo per absolutam Dei potentiam non potuerit ex toto rigore iustitia pro peccatis totius humani generis Deo satisfacere; potuit tamen pro eis satisfacere ad æqualitatem, non simpliciter, sed ex suppositione diuinæ gratiae à Deo receptæ, prout gratia se tenet ex parte satisfaciens, & quatenus tanquam vnum cum eo constituens actionis principium consideratur: verum si maior illa non de bono totius humani generis secundum se, sed quo ad illius principium, quod est Incarnatio, & vno Verbi diuini cum humana natura intelligatur (in quo sensu hic assumitur à D. Thoma) verissima est; nam Incarnatio & vno diuinæ persona cum humanitate, tam ratione termini simplicis, quam est diuina persona, quam ratione termini compositi, qui est Deus homo sive Christus, est infinita simpliciter, vt pater ex his, quæ diximus sup. a. 7. contr. 3.

D Vis igitur illius tertiae rationis est: quod cum Incarnatio Verbi diuini sit reformatua totius humani generis, vt eius prima & propria causa, quam oportet esse simpliciter infinitam, non est possibile, etiam per Dei potentiam absolutam, vt ea cadat sub hominis puri meritum de condigno: quia nullum opus pure creaturæ potest habere condignitatem in ordine ad bonum simpliciter infinitum tanquam præmium: quia finiti ad infinitum nulla potest esse proportion, quæ sufficiat ad æqualitatem verè ac propriè dictæ, licet non rigorosæ iustitiae constituantur: diximus enim meritum ex condigno necessario postulare, vt opus ex intrinseca & naturali inclinatione gratiae dirigatur in præmium; gratia vero quia suapte natura semen est gloria, naturalem habet ad eam proportionem & inclinationem, & in eam vt in præmium dirigit opera caritatis. Cum igitur Incarnatio & vno hypostatica ratione termini, sive simul

A simul cum termino sumpta, qui Christus est Deus & homo sit infinita simpliciter, ac proinde aliorum ordinis (scilicet increati) quam sit beatitudine, nullum opus ex gratia puræ creaturæ procedens proportionem poterit habere cum ea naturalem; aut ad eam veluti præmium ex intrinseca & naturali ipsius gratiæ inclinatione naturaliter ordinari. Sed sciolus quispam fortasse dicit SS. Patres mereri potuisse Incarnationem præcisè termino; sed leuis & ridicula est hæc responsio. primò; quia Incarnatio completa terminum suum includit totale, qui Christus est Deus & homo. Secundò; quia eadem est quæstio de vniione, quam supra art. 8. dixit S. Th. significari, ut in termino assumptionis, quem diximus esse simpliciter infinitum. Tertiò; quia de merito loquimur Incarnationis & vnionis, prout est humani generis redemptiua: quod illi non conuenit, nisi quatenus vtriusque termini, scilicet formalis & totalis haber complementum, ita ut sit idem querere, num antiqui Patres mereri potuerint Incarnationem & vniōem diuinæ personæ cum humana natura: quod est querere, num mereri potuerint ut Christus nascetur, & ut Christus esset in mundo sive ut esset qui esset Deus homo, sicut affirmat S. Thos. eodem Patres actu merito congrui meruisse Christi Incarnationem, quam à Deo petebant: constat autem ex diuinis Scripturis eos Christum Messiam & Saluatorem à Deo postulasse: non autem solam eius Incarnationem præcisè sumptam sive prout est in fieri; & nondum sui termini formalis aut totalis perfectione completa: eodem igitur modo sumitur à Doctribus Incarnationis, cum disputatione, an antiqui Patres potuerint eam suis bonis operibus condigne promereri.

B Sed dices: opera SS. Patrum quamquam ex se, & prout ex habituali gratia procedunt, nullam habuerint proportionem aut condignitatem ad incarnationem seu vniōem diuinæ personæ cum humanitate: ex diuina tamen promissione fieri potuisse condigna: Verum ex conditione meriti de condigno supra notata diluitur hæc obiectio: necesse est enim, ut opus condigne meritorum ex intrinseca & naturali, proportione & inclinatione gratiæ, à qua procedit, dirigatur in præmium: ex diuina vero promissione Patrum operibus superaddita nulla sit in eis, aut in eorum radice scilicet gratia, proportio vel inclinatio in ordine ad Incarnationem, ut præmium per ea veluti merita promerendum: sed extrinsecè tantum & accidentaliter opera respicit, nec eorum intrinsecam auget dignitatem: & id est non nisi secundum quid ac valde impropriè dici possent opera Patrum, ex tali ordinatione meritoria Incarnationis ex condigno, ut scilicet nota Suarez dist. 10. sed. 5. & Astur. in sapè alleg. q. 5. pag. 494. Et est doctrina D. Th. in 1. 2. q. 114. a. 1. & in 2. dist. 27. q. 1. a. 3. dicentes, inter meritum de condigno & præmiū esse necessariam æqualitatem, ita ut præmium de iustitia pro merito debetur: implicat autem merito puri hominis de iustitia, & ad æqualitatem deberi Incarnationem, que est bonum multo sublimius, ergo. Et confirmatur; quoniam idem S. D. in 4. dist. 46. qu. 1. ar. 2. qu. 1. docet: non id est aliquid esse iustum; quia solum Deus voluit esse iustum & equale alteri, sed quia est debitum alicui secundum aliquam eius conditionem: ergo quantumvis Deus ordinasset actiones puri hominis ad Incarnationem, non id est ille mereretur ex condigno, & ad æqualitatem Incarnationem, quia

in illis nihil esset æqualis valoris cum Incarnatione. Quod etiam probatur; quoniam extrinseca promissio & ordinatio, qua Deus ordinaret vniōem Verbi & humanitatis efficere propter ieunium aut obedientiam Abrahæ, non tribueret illi maiorem dignitatem aut valorem intrinsecum, quam secundum se haberet ieunium illud aut obedientia: sed hæc secundum se non haberent condignitatem & æqualitatem cum Incarnatione; ergo. Et confirmatur; quia alias opera minus bona possent de condigno mereri maius præmium, quam alia perfectiora, & opera inæqualia possent esse meritoria de condigno & æqualis præmij: Consequens autem falsum est, nam condignitas quia attenditur secundum æqualitatem, consistit in indivisiibili: Conseq. vero probatur; quia, si Deus proponeret Incarnationem in præmium vni ieunio vnius vel actui charitatis alterius, illa opera essent inæqualia; & tamen essent eiudem præmij meritoria de condigno; & similiter si proponeretur Incarnatione in præmium humilitatis David, cum humilitas B. Virginis quæ fuit excellentior solùm meruerit beatitudinem, minus de condigno meruisse quam humilitas Regis David, quæ de condigno meruisse Incarnationem. Quamvis ergo potuerit Deus bonis operibus hominum promittere Incarnationem in præmium; ea tamen opera non sufficiunt eius verè ac propriæ meritoria de condigno, sed ex fidelitate tantum Dei promittentis illis Incarnatione debetur.

Ex quo sequitur, antiquos Patres non meruisse de condigno prædestinationem Incarnationis: hanc enim mereri minimè potuissent, nisi Incarnationem ipsam promerendo: immo maius aliquid est illam, quam hanc mereri; sicut mereri prædestinationem, maius est quam suam gloriam mereri: & ideo suam gloriam merentur homines; non vero suam prædestinationem: igitur si Patres Incarnationem Christi ex condigno mereri non potuerunt, neque illis possibile fuit prædestinationem Incarnationis condigne promitteri.

D E M E R I T O V E R O C O G R U I R E S P E C T U I N C A R N A T I O N I S, 3. membris
de quo hoc tertio prime cōtrouersiæ huius partis membro differendum est, variae sunt Theologorum opiniones, quas supra retulimus. Et quia duplex hic est implicita difficultas: altera de merito Incarnationis secundum se: & altera de merito prædestinationis eiusdem Incarnationis. Prius de Incarnatione, de qua loquitur tercia conclusio, agendum est. Deinde de eius prædestinatione differemus.

E D O C E T A V T E M h ic S. D. 3. sua concl. SS. Patres petendo & desiderando Incarnationem membris
meruisse de congruo, quod etiam probatur ex co- subdistributio in
dem S. D. in 2. 2. qu. 83. ar. 15. dicente, orationes de duas partibus, quatuor
necessarij ad salutem mereri de congruo 3. membris
exaudire: sed antiqui petebant Incarnationem; sicut Dei.
ergo. Minor probatur 1. sal. 45. Rorate cœli desuper,
& nubes pluant iustum, aperiatur terra, & germinet
Saluatorem. Secundò probatur: quoniam antiqui
per sancta desideria disponebant ad recipiendum Christum: at talis dispositio secundum D. Thom. est meritum de congruo: ergo. Et confirmatur; quia diuinam bonitatem decet non frustrare Sanctorum desideria de Incarnatione Verbi; propter quod vocatur Christus desiderium collum aeternorum Genes. 49. Donec veniret desiderium collum aeternorum. Quod etiam si-

gnificat S.D. 3. sua conclus. dicens SS. Patres Incarnationem de congruo meruisse desiderando & petendo; quia congruum erat ut Deus exaudiret eos qui ei obediebant.

Potsterior pars de praedestinatione Incarnationis suis.

ALTERA VERO pars qua de merito querit prædestinationis eiusdem mysterij, paulò difficulterior est. Ad cuius evidentiam

Notandum est primò ex D. Augustin. in libr. de Predestina- dono perseuerantia, cap. 14. Prædestinationem eis præscientiam & præparationem beneficiorum Dei, qua certissimè liberantur quicunque liberantur; vel ut alibi dicit idem Augustinus & S. Thomas. Prædestinationis est præparatio gratiæ in præsenti, & gloriæ in futuro. Nominis vero gratiæ & beneficiorum Dei intelligitur, tam gratia gratum faciens, quam merita ex ea procedentia, & dona omnia & auxilia supernaturalia interna & externa: quibus veluti medijs & dispositionibus homo perducitur in vitam æternam.

Secundò sciendum est, In æterna Dei prædestinatione duplē ordinem considerari: alterum scilicet secundum intentionem: & alterum secundum executionem. Postquam n. Deus ante oēm præscientiam bonorum actuum & meritorum Petri elegit ipsum ad gloriam, constituit ad eam adipiscendam Petro dare merita cum perseuerantia, ad quæ ordinat gratiam cum auxilijs efficaciter cooperantibus: ad gratiam autem consequendam alia, quæ præuenientia dicuntur, decernit auxilia: & ideo secundum ordinem intentionis loquendo, non solum prædestinationis, vt est præparatio gloriæ in futuro, sed etiam vt est præparatio gratiæ pro præsenti vita, præcedit in signo rationis omnem præscientiam, & præuisionem bonorum operum & meritorum, quibus véluti causis, aut conditionibus, quæ ex parte hominis se teneant, possit homo gratiam aut etiam vitam æternam adipisci, ut ante probauimus & defendimus in 1. p. quest. 23. artic. 5. Controvers. 2. Quod etiam egregie præstat Aluarez libr. 5. de auxilijs diuinæ gratiæ. Diffutat. 37. At secundum ordinem executionis prædestinationis Petri præsupponit volitionem, præscientiam & præuisionem omnium meritorum Petri: Præscientia vero meritorum supponit volitionem & præscientiam auxiliorum cooperantium sive præoperantium. Et hæc volitionem & præscientiam gratiæ gratum facientis, quæ præexistit volitionem & præscientiam vocationis, & aliorum auxiliorum, quæ vocabulo gratia præuenientis significantur.

Invenitur autem hic ordo non solum in executione reali prædestinationis, quæ fit in tempore; sed etiam in eadem executione prout est ab æterno à Deo mente preconcepta & volita: statuit enim Deus ab æterno hoc ordine Petri prædestinationem executioni mandare: ut scilicet primò ipsum vocaret & præpararet ad gratiam: Deinde illi gratiam conferret: Tertiò per auxilia efficacia ipsum moueret, & ei cooperaretur ad opera meritoria: Quartò muniret ipsum dono perseuerantia; & tandem ipsum ad felicissimam essentia diuinæ visionem eleuaret. In quo sensu, nimur secundum ordinem executionis multi Sanctorum de prædestinatione & electione loquentes, affirmant electionem fuisse factam a Deo secundum præscientiam meritorum, quem ordinem expresse Christus Dominus significauit Matth. 25. referens ea verba, quæ ex æterna Dei præordinatio-

A ne dicturus est electis in iudicio tremendissimo: Venite benedicti Patri mei, posidete paratum vobis regnum à constitutione mundi; esuruienim & desistis mihi manducare, &c. Prædestinationis autem nomen absolute prolatum æternam Dei præparationem seu dispositionem secundum ordinem intentionis significat: sic enim Patres & Scholastici communiter nomen prædestinationis usurpant. Cum igitur nullius hominis merita sint causa vel occasio suæ prædestinationis vel alienæ sic sumptæ, sequitur evidenter antiquos Patres, neque condigne neque congrue prædestinationem Incarnationis Christi meruisse simpliciter, & absolute loquendo. E contra vero; quia merita, verbi gratia, Petri sunt causa gloriæ, quam illi Deus in tempore propter eadem merita conferit, in quo fit execu-
B
tio prædestinationis: ideo Petrus est causa suæ prædestinationis in executione positæ, quo ad ultimum eius effectum, qui est adeptio beatitudinis, vel (quod idem est) merita Petri sunt causa suæ electionis in executione positæ. Et oratio Stephani fuit de congruo meritoria totius prædestinationis Pauli quo ad executionem meruit enim illi vocationem & auxilium efficax gratiæ præuenientis, & gratiam ipsum gratum facientem, & merita ex ea prouenientia, & præmium felicitatis eternæ. Sic igitur in propo-
sito.

DICENDVM est Patres antiquos, prædestinationem Incarnationis Christi secundum ordinem intentionis consideratam merevi etiam de congruo secundum Dei potentiam ordinariam minime potuisse, sed eius executionem seu exhibitionem in tempore factum sanctis ac pīs suis desiderijs orationibus ac præparationibus bonorum operum congrue meriti præuisse, & eandem per Dei potentiam absolutam executionem secundum intentionis ordinem mereri potuisse de Incarnationis, secundum ordinem intentionis cōfideratam.

Patres antiqui neque meruerunt neque mereri potuerunt prædestinationem Incarnationis Christi. Conseq. patet; nam alioquin idem respectu eiusdem & secundum eandem rationem esset causa & effectus in eodem omnino genere causa. Antecedens probatur 1. authoritate D. Thomæ in 3. dist. 10. quest. 3. artic. vniuersitatis, 3. cuius verba sunt: Prædestinationis nostræ causa efficiens est prædestinationis Christi; in quantum ipse est mediator nostra salutis, & formalis, in quantum in filio Dei ad imaginem eius prædestinatur: & finalis, in quantum nostra salus in eius gloriam redundat. Idem, quamvis non ita distinxit docet S. Thom. infra quest. 24. art. 4. Secundo probatur idem antecedens, quod singulas eius partes singulis dictis Apostoli. Nam ad Ephes. 1. dicit: Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum: Sed dictio per denotat causam efficientem, sicut quando dicitur Pater operari per filium: igitur Christi prædestinationis est causa efficiens nostræ prædestinationis: Deinde Christi prædestinationis esse nostræ prædestinationis causam exemplarem affirmat Apostolus ad Roman. 8. cap. dicens: Quos prædestinavit conformat fieri imaginis filij suis sed imago ad causam pertinet exemplarem; ergo. Denique Christi prædestinationem causam esse nostræ finalē docet idem Apol. ad Eph. 1. ab illis verbis: Vnicuique autem nostrum data est

A gratia secundum mensuram durationis Christi, usque ad illa: ut iā non sumus pārūti. Quæ loca notat S. D. in allegata questione. 3. Quibus addamus eiusdem Apostoli testimonium ex prima ad Cor. 3. c. Omnia enim (inquit) vestra sunt, sicut Paulus, sicut Apollo, sicut Cephas, sicut mundus, sicut vita, sicut mors, sicut presentia, sicut futura; omnia enim vestra sunt; vos autem Christi: Christus autem Dei. Quibus verbis significat homines, præsertim electos esse finem rerum omnium corporearum: hominum autem finem esse Christi Dei & hominis gloriam, ipsius autem Christi quatenus homo, finem esse Deum. Quamvis autem S. D. in supra notata q. 3. dicat: Prædestinationem nostrā quo ad id quod in ea aeternum est, causam non habere, sed quo ad temporalem tantum effectum: prout scilicet eius effectus producitur mediatis aliquibus causis creatis; & ita Christi prædestinationem esse nostrę prædestinationis causam efficiēt, quatenus scilicet Christus mediator est nostræ salutis: hoc tamen intelligendum est de vera & propria causa realiter producenti; atque adeo ab effectu per eam producta realiter distincta. Cum enim sit unus actus simplicissimus diuinæ voluntatis & intellectus, quo Deus Christum & alios omnes electos ab aeterno prædestinavit, nō potuit actus, quo Deus Christum prædestinavit, illum actum causare, quo ceteri homines à Deo fuere prædestinati. Si vero de causa minus propriè idest de ratione volendi & prædestinandi sermo sit, congruè dici potest, non solū Christi prædestinationem esse causam, idest rationē prædestinationis aliorum, sed etiam actum prædestinationis Christi esse quodammodo causam, id est rationem actus prædestinationis aliorum. Nam, vt diximus in 1. p. q. 19. a. 5. Confr. 1. licet unum bonum creatum non sit propriè & formaliter ratio Deo volendi aliud bonum creatum, unum tamen bonum creatum potest esse ratio alteri bono creato, vt sit à Deo volitum, vt ibi declarauimus ex Cai. & Ferr. Deinde, sicut etiam ibi dictum est, distinguendo secundum rationem plures in Deo volitiones haud absurde dici potest Dei volitionem, prout ad unum voluntum terminatur, esse rationem seu causam virtualiter in essendo alterius diuinae volitionis, prout ad aliud voluntum terminatur. Similiter itaque dici potest prædestinationem dupliciter esse causam meritoriam, idest rationem prædestinationis aliorum. Vno modo sumendo prædestinationem, tam Christi quam aliorum passionis: quem modum significat S. Th. 1. p. q. 23. a. 2. sic enim verum est dispositionem seu præparationem illam secundum quam Christus vt homo, denominatur intrinsecè à Deo prædestinatus, esse rationem passiuè prædestinationis, idest dispositionis & præparationis, secundum quam alii denominantur quasi intrinsecè à Deo prædestinati: Alio modo sumendo utramque prædestinationem prout actio Dei est prædestinantis: sic enim Christi prædestinatio causa est virtualiter in essendo prædestinationis aliorum hominum salvandorum, quod alii significant alio modo dicentes; Christum meruisse nobis prædestinationem & efficacem electionem ad gloriam; non quidem quantum ad absolutum ipsius actus prædestinantis: sed quantum ad respectum quod connotat, seu quantum ad terminationem ad alias personas, & ad tale vel tale obiectum secundarium. Quem dicendi modum sequitur & tuetur Alu. l. 5. de auxilijs, diff. 39. Concl. 3.

B SECUNDA PARS dicti superiorius expressi est, Pa- 55. Patres tres antiquæ legis pijs ac Sanctis suis desiderijs, executione petitionibus ac bonis operationibus executio- In anno nem dominicae Incarnationis congruè meru- his congrue iste. meruisse, Ad cuius evidentiā considerandum est primū, sed Christus quod quamvis Incarnatio Christi in executione sub priori & eterna ratione seu modo, quatenus tea Patribus antiquæ legis collate, non tamē modis causæ gratiam in eis sub ea ratione & modo formaliter findi ga- caulauit, quo posita fuit in executione; sed sub tium purum meruisse, & eterna ratione seu modo, quatenus se & patres scilicet ab aeterno fuit à Deo præuisa & accepta- p̄i Dei pot- ta; & sermo est de Incarnatione Christi non pre- tentia ab- cisè sed quatenus includit etiam ipsum Christum solutam In- & eius opera meritoria, ac præsertim passionem carnationis & sanguinis effusionem: quibus nos à peccato prædestina- & iustis omnibus qui sunt fuerunt & tionē secun- futuri sunt gratiam & gloriam cum omnibus au- dū ordinem intentionis mereri po- meruit: & ideo in Apoc. 13. cap. Christus dicitur: suis.

C Agnus occisus ab origine mundi. Et ex hoc agendi modo sup̄issime videntur occasione plures Theologi dicendi Christum per modum causæ finalis gratiam Patribus meruisse: proprium enim cau- se finalis est, vt ab agente præconcepta & eius intentioni præfixa moueat ipsum ad sui consecrationem. Ita S. D. infra q. 61. a. 3. ad 1. & q. 62. a. 6. & ibi Cai. & Astur. pagina 489. Quoniam itaq; Christi passio Patribus antiquis gratiam meruit & in eis causauit, non quatenus tunc existens, quæ est efficientis conditio, sed vt à Deo præuisa, & per eius voluntatem & intentionem ad humani generis redemtionem ordinata, & vt pretium secundum legem diuine iustitiae sufficiens acceptata, qui modus causandi proprius est causæ finalis, id est dici non incongruè potest, Christi Incarnationem & passionem gratiam antiquis Patribus meruisse per modum cause finalis, licet eius causalitas non fuerit propriè neque verè finalis sed efficiens moraliter; tunc quidem quasi mediata, media scilicet diuini intellectus apprehensione & voluntatis ordinatione & acceptatione: postea verò etiam per se ipsam proximè & immediatè causando; quando scilicet actus fuit exhibita, veluti pretium redemptionis abundans, & vt meritum gratiæ & gloriæ filiorū Dei. Quod exemplo satis accommodato ac facili declaratur. Est mercator qui merces alicui tribuit, nullum ab eo pretium aut obligationē soluendi recipiens, sed tamen certò sciens eius Patrem aut amicum tunc absentem: atque id est nihil promittentem pro eo solutum, cum ve- nerit: & tandem Pater vel amicus eius, cui datæ sunt merces, veniens pretium totum liberè soluit mercatori. Sic itaque Deus instar mercatori præiosas Patribus contulit margaritas, remissionem scilicet peccatorum, gratiam filios Dei constituentem plurimi Spiritus sancti donis associatam, nullo ab eis aut ab alio recepto pretio vel obligatione, sed certò sciens tempore per ipsius infallibilem prouidentiam prædefinito Verbum, quod est secunda in Trinitate persona, humanitati fore secundum hypostasim copulandum & pretium omne pro mercibus spiritualibus, quas antiqui Patres à Deo receperant, & omnes in humano genere iusti fuerant recepturi, plenè atque cumulate solutum: quod tandem suscepit nostræ carnis natura, Verbum Dei per passionem ac pœnam Crucis largissime profuso sanguine veluti

D

E

infinito diuinarum thesauro Deo persolutus. Sed antequam solueretur SS. Patres eius exhibitionem sanctis suis desiderijs ac pijs operationibus congrue meruerunt.

Vtima deniq; pars dicti affirmans, antiquos Patres per Dei potentiam absolutam Incarnationis praedestinationem secundum ordinem intentionis mereri potuisse, probatur; quia potuisset Deus gratiam patribus conferre sicut Angelis sine merito Christi: tunc autem per opera talis gratiae in tempore facta, & ab aeterno a Deo praedefinita & praeuisa mereri potuissent Incarnationis praedestinationem, quo ad substantiam & circumstantias. Probatur hoc & explicatur: quia secundum ordinem iam a Deo praedestinatum nullus potest praedestinationem Incarnationis mereri; quia omne meritum est effectus praedestinationis Christi & nostrae; ergo si meritum aliquibus conferretur non caufat ex Christi praedestinatione, posset Christi praedestinatio cadere sub eorum meritum.

*Quatione
potuerint
sancti pa-
tri es, non au-
te Christu-
m Incarna-
tionem cogre-
mus cogre-
promereri.*

Secundum sciendum est, meritum congrui quo quis meretur alteri quocunque donum a Deo conferendum, nihil ab eo dono tollere aut diminuere, quod ad rationem suu modum pertinet gratuitae collationis: quoniam vt ante diximus meritum congrui non regulatur per leges iustitiae, sed per leges amicitiae, quae ratio est omnis gratuitae collationis, tantum abest ut eam tollat aut ex aliqua parte diminuat; quare meritum congrui quo Stephanus efficacem Paulo meruit vocationem & gratiam, non destruit aut minuit in vocatione rationem gratuiti, neque in ipsa prima gratia rationem gratiae, sed magis eam statuit; cum ad eam secundum leges amicitiae conferendam moueat.

Ex quo sequitur primò, peccatorem gratiam a Deo postulantem aut etiam se ipsum ad eam ex diuina motione preparantem non posse illam ex congruo promereri; eo quod amicitiam cum Deo nondum habeat, quae prima radix est & conditio necesaria ad aliquid merendum coram Deo.

Secundum sequitur, Patres antiquos pijs desiderijs & assiduis precibus Incarnationem Verbi & Christi redemptoris aduentum congrue meruisse; quia congruum erat, vt Deus amicis suis desideriis ac pie potentibus desiderata concederet; quia tamen falso non solum iustitia sed etiam amicitia legibus poterat denegare: atque ideo Patru merita nihil de ratione gratuitae donationis, aut gratiae, quae summa est in sacro sancto mysterio Incarnationis, diminuere potuerunt. His addit, meritum hoc Sanctorum Patrum nullam respectu Incarnationis dicere rationem debiti vel iustitiae, sed dispositionem tantum ad eam recipiendam; & ideo nulla absurditas est, si tale meritum in Patribus admittamus respectu sui principij; quia proprium & connaturale est dispositionibus ultimis ab ea forma caufari, ad quam disponunt ut alibi declarauimus, & eadem ratione cum D. Augustino & D. Th. meritum congrui, prout solam dicit dispositionem, admittendum est in ordine ad primam gratiam; non autem ut dicit rationem debiti vel iustitiae. Et quamvis, qui de condigno meretur causam, mereatur etiam id quod naturaliter & per se consequitur ad illam; non tamen qui de congruo tam meretur causam aliquam liberè operantem, oportet ut eius effectum liberu mereatur: quoniam effectu ille non per se cōsēquitur ad talem causam; si cut si de congruo merearis gratiam Petro, qui per suas actiones liberas mereatur gratia

A Paulo, non inde sequitur, te mereri de congruo gratiam Paulo: quod maxime verum est quando tali effectui libero repugnat cadere sub meritum sicut in proposito. Nam, quia ad Incarnationem redemptiuam, prout actu facta est, consequitur gratia sanctorum totius humanæ naturæ, Patres qui meruerunt Incarnationem eam ut causam gratiae tantum in communione meruerunt; non autem ut causam huius aut illius gratiae collatæ Petrus vel Ioannii in particulari; quoniam hic effectus non est Incarnationi connaturalis, sed est ei liberè coniunctus: & multo minus primam suam gratiam meruerunt; quoniam illi ut principio meriti repugnat cadere sub meritum: hoc tamen meritum congrui datum fuit a Deo Patribus ex meritis Christi ab aeterno praeuisis, quibus Christus in tempore congruentem illis ad Incarnationem meruit preparationem.

Tertium sequitur, Christum non eodem modo, scilicet merito congrui meruisse aut mereri potuisse suam Incarnationem; primò, quia omne meritum Christi, cum sit infinitum in ratione meriti est ex perfecta iustitia; ac proinde non est meritum congrui sed cōdigni: ostendimus autem supra non fuisse possibile Christum uniohem suam hypostaticam scilicet Verbum cum humanitate, condigne mereri. Secundò, quia si Christus suam Incarnationem meruisset, ea ratione illam meruisse qua eiusdem meriti principium esset & causa, quod implicat contradictionem, ut supra diximus: Patres autem antiqui non ea ratione meruerunt Incarnationem, qua fuit principium gratiae & meriti eorum, sed qua ratione tantum eiusdem gratiae & meriti fuit complementum & consummatio. Nam, ut scite notat Asturicensis, non meruerunt Patres aduentum Christi sub ea ratione formalis, qua fuit a Deo promissus suu qua ratione fuit promissionis diuina completius, sicut nec mereri potuerunt, ut eiusdem Salvatoris aduentus illis a Deo promitteretur. Certum est autem Christi Incarnationem ea sola ratione fuisse principium gratiae & omnis meriti S. Patrum, qua fuit a Deo promissa & ipsius promissionis completiva: non autem quatenus fuit eiusdem gratiae & meriti consummatio. Si namque nullum precessisset in diuina mente decreto aut promissio de Verbi diuini Incarnatione, propter humani generis redemptionem, gratia & merita Patrum non fuissent illis a Deo collata ex meritis Christi; & tamē eorum gratia & merita per Christi gratia & merita consummari debuissent: & ideo bene potuerunt S. Patres pijs suis desiderijs & petitionibus Christum de congruo promereri, tanquam eorum gratiae & meritorum consummationem absq; hoc, quod ipsum mererentur, prout fuit a Deo promissus aut diuina promissionis completius, quo solo modo fuit principium gratiae & meriti Sanctorum Patrum.

E *Vltimum notandum est: In aeterna Dei voluntate & decreto de Incarnatione Verbi, nec explicitè claudi nec excludi respectum ad merita Sanctorum Patrum, qui tempore fuerunt ipsa Incarnatione priores; sed in eo quasi virtualiter & implicitè claudi; quia nimis Deus Incarnationem Verbi pro redēptione generis humani voluit ut sapienter & suauiter execendam atque ideo voluit etiam implicitè ac virtualiter, ut eam multorum SS. vota & petitiones illius meritoriae de congruo præcederent. Consequentia patet ex discursu D. Th. *Supra q. 1. a. 5.* Vbi tres assert rationes ad probandum non fuisse conueniens Christum Incarnari ab initio mundi: ex quibus*

quibus prima congruentiam afferit ex desiderio & petitione remedij per ipsam Incarnationem futuri. Et ex his iam satis elucet, quomodo potuerint SS. Patres diuini Verbi Incarnationem mereri de congruo.

Secunda cōtraversie pars. quo sensu admissi posse sunt. Patres Incarnationis accelerationem meruerint aut mereri potuerint? Quæ difficultas breuiter est expedita.

*Notandum est igitur primus, dictum hoc: Patres antiqui meruerunt accelerationem Incarnationis, triplicem sensum habere posse. Primus est, Patres antiquos meruisse ut Verbum Patris æterni nostram citius naturam assumeret, quam æterno diuinæ voluntatis decreto fuerat prædefinitum, priusquam nostro intelligendi modo Deus merita Patrum præuidisset. Secundus sensus est, Deum Incarnationem æterni Verbi decreuisse, antequam præuideret merita Patrum veteris testamenti; sed in eo signo rationis nullam temporis differentiam determinasse, in qua fieret Incarnatio, sed præuisis in posteriori signo rationis Patrum meritis certum illius executioni tempus determinasse: atque ita Patres accelerationem Incarnationis meruisse, quatenus ut in tali tempore fieret meruerunt. Tertius sensus est, Deum Incarnationem Verbi decreuisse cum omnibus circumstantijs loci, temporis, personarum &c. Patres autem antiquos eius accelerationem meruisse; quia licet Deus in illo priori signo rationis nihil expresse cogitauerit aut decreuerit circa Patrum merita: ea tamen non exclusit, sed quasi implicite ac virtualiter voluit, quasi dispositionis & media ad executionem seu exhibitionem Incarnationis congruentia: & ideo in secundo signo rationis, in quo concepit ac prædefiniuit ordinem, quo decretum Incarnationis esset executioni mandandum, decreuit Patrum merita veluti dispositiones tantò mysterio ab hominibus obtinendo congruentes. Quatenus ergo Patres diuini Verbi Incarnationem cum circumstantijs omnibus, ac præsertim temporis meruerunt, dicuntur eius accelerationem meruisse; quia, scilicet meruerunt ut eo tempore fieret, quod ab æterno fuerat à Deo prædefinitum, nec longiore tempore tardaretur: Et primus quidem sensus manifestam continent absurditatem & errorem; quia mutationem involuit diuinæ voluntatis & prædefinitionis; affirmat enim Deum ante præuisa Patrum merita tempus decreuisse determinatum Incarnationis; sed meritis deinde præuisis in alio signo rationis aliud tempus Incarnationi futuræ constituisse. Falsum etiam esse dictum illud in sensu prædicto perspicue significat Apostolus ad Galatas quarto dicens: *Vbi venit plenitudo temporis misit Deus filium suum &c.* Plenitudo namque temporis nihil aliud significat, nisi partem illam temporis, in qua Deus ab æterno determinauit, ut filius humanitati iungeretur in unitate personæ, que dicitur temporis plenitudo. Primi propter plenitudinem gemitum quæ in eo dantur. Secundò propter impletionem figurarum veteris testamenti. Tertiò propter impletionem promissorum. Quartò propter diuinam ordinationem in eo executioni mandata: ab initio namq; mundi duratio temporis continuò fluens veluti imperfecta ad partem illam tendebat, ut ad totius præteriti temporis complementum, in qua filius Dei in assumpta carne, secundum Dei prædefinitionem erat hominibus exhibendus: non igitur ex meritis præuisis, sed ante omnia merita prædefinitum fuit à Deo tempus Incarnationis. Et quia dictū*

A illud: Patres antiqui meruerunt accelerationem Incarnationis, hunc veluti proprium ac planissimum efficit sensum; nimurum Patres meruisse ut Verbum citius carnem assumeret, quam fuerat à Deo prædefinitum: ideo simpliciter & absoluto loquendo negandum est Patres meruisse accelerationem Incarnationis Verbi diuini. Petitiones autem Patrum accelerationem Incarnationis sonantes ut *Psalm. 11.* Propter misericordiam inopum, & genitum pauperum nunc exurgam dicit dominus, & *Isaiah 4.* Utinam dirumperes Cœlos, & descenderes. Et alia similes accipiendas sunt, ut significaciones desiderij sanctorum conditionati, nimurum si fieri posset: eorum autem absoluta voluntas erat plenè diuinæ dispositioni conformis.

Secundus vero sensus, quem approbat Vsq. dis. 23. c. 5. parum vel potius nihil habet probabilitatis, primò quia prædestination pars est perfectissima diuinæ prouidentiæ, que rem quamlibet decreto futuram disponit secundum omnes eius individuas circumstantias loci, temporis, personarum &c. ergo Deus æterno suo decreto de Christi Incarnatione futura, quod præcessit in signo rationis præscientiam meritorum sanctorum Patrum, dispositum etiam de tempore determinato, in quo futura esset Incarnatio Verbi diuini. Certus est autem, ut ante diximus, decretum diuinæ voluntatis esse penitus immutabile: non ergo potuerunt antiqui Patres accelerationem Incarnationis promereri. Secundò probo temporis determinationem non fuisse primò ex meritis Patrum præuisis, ita ut ante nullum esset Incarnationi tempus determinatum; quia secundum fidem asserendum est, merita Sanctorum Patrum à Deo præuisa fuisse, tanquam in Christi meritis fundamentum habentia: at hoc verum esse non potest, si temporis determinatio fuit post merita Patrum à Deo præuisa; ergo. Minor probatur; quia merita Patrum innitebatur meritis Christi, non abstractè vel in communi consideratis, sed secundum earum singularem & individuam existentiam sumptis, prout scilicet Christi passio à Deo futura videbatur tali loco & tempore, & cum alijs singularibus circumstantijs ad eius individuam existentiam pertinentibus, igitur Patrum antiquorum merita præsupponebant Christi merita futura in tali temporis à Deo prædefinita differentia: ac proinde si non præexistenter in Christi meritis certa temporis determinatio, non possent illis inniti merita Patrum.

Solus itaque tertius sensus, quamquam minus proprius, continet veritatem superius, cū proponeretur, expressam, quam ita explicat Suar. dis. 10. sect. 6. §. Dico quartu. Aluar. dis. 17. & ex parte Vsq. dis. 23. cap. 5.

TERTIA CONTRA, pars quaerit de circumstantijs Incarnationis. Cui breuiter respondens dico, contrarie. SS. patres eisdem pijs desiderijs, precibus ac bonis operibus simul diuini Verbi Incarnationem & eius circumstantias de congruo meruisse. Ad cuius evidentiam recolendum est, quod supra dimicimus, nimurum Incarnationis vocabulo in praeflantia cōfenti materia comprehendendi, non solum vniōne græ merita hypostaticam diuinæ persona cum humana natura, sed etiam operationes omnes Christi meritorias ab ipso Incarnationis exordio, vsq; ad passionem & mortem inclusivè. Nam de Incarnatione questio est, quatenus peccatorū satisfactionē & humani generis redemptionē & salutē à Deo fuit ordinata. Incarnationē igitur ita cōsideratā, & omnes eius circumstantias Patres antiqui de congruo meruerūt: ac proinde singulas Christi

Christi actiones, quibus nostram meruit redēptionem, & earum tempus determinatum cum ceteris circumstantijs, quibus erant futura & aucta postea fuerunt in rerum natura meruerunt: non enim nudam aut abstracte sumptam, & minime operaticem Incarnationem & Verbum ipsum Incarnatum, sed Christum ut redemptorem formaliter & Salvatorem Patres à Deo postulabant: constat autem Christum per omnes actus virtutis sue coram Deo infinitè meritorios, veluti per unum integrum meritum redemptionem & satisfactionem in eius passione & morte consummatam nos à peccati & Diaboli seruitute redemisse, Deo reconciliasse & nobis aeternæ vitæ præmia meruisse. Cum itaque sic sumptam Incarnationem Patres à Deo postularent, tandem etiam hoc modo sumptam suis pijs desiderijs & petitionibus ac sanctis operibus à Deo congrue meruerunt, & quia singulariter existentem Incarnationem & Christum cum eius singularibus actibus à Deo perebant, quæ sine proprijs & individualiis circumstantijs esse non possunt: ideo singulas etiam horum omnium circumstantias Patres meruisse dicendum est: & de circumstantia quidem temporis certum est ex sacris litteris eam Patres frequenter à Deo postulasse; & consequenter etiam à Deo meruisse personarum etiam circumstantias Patres meruisse diuina scriptura testatur Gen. 22. cum de merito obedientia Abraham loquens ait: *Per memetipsum invenerit Dominus, quia fecisti rem hanc, & non pepercisti filio tuo unigenito propter me, benedic tibi, & multiplicabo semen tuum &c. & benedicentur in semine tuo omnes gentes, quia obediisti voca mea.* Quod autem ait Vasq. in allegato s. cap. disp. 25. electione, qua Deus elegit, ut Christus nasceretur ex semine Abrahæ fuisse ex meritis Abrahami, & non ex gratuita Dei voluntate & vocatione, & D. Th. m. 1. 2. q. 98. a. 4. oppositum afferentem, intelligendum esse de meritis Abrahæ perfectis ex solo libero arbitrio ipsius, non autem de meritis ex gratia profectis, vt tandem reducat electione semitis Abrahæ in gratiam Dei, qui ita voluit præuenire Abrahāmum & ipsum tamē efficere, vt ex illo congrue Christus nasceretur, falsum est & merum ac futile ipsius Vasquezij commētum; quia meritum congrui, vt ante diximus, fundatur in gratia & amicitia Dei; igitur ex solo libero arbitrio nullum est meritum coram Deo; ergo de merito ex gratia procedente loquitur S. D. Nec particula causalis, quia, denotat causam electionis, vt Christus ex semine Abrahæ nasceretur, sed denotat causam executionis diuinæ decreti, seu electionis ab aeterno à Deo factæ, vt Christus ex semine Abrahæ nasceretur: voluit enim Deus ab aeterno ob suam solam bonitatem & misericordiam in primo signo rationis Christi Incarnationem cum omnibus circumstantijs; atque adeò vt esset ex semine Abrahæ in secundo vero fine rationis voluit eam executioni mandari medianibus meritis Abrahæ, & precedente speciali quadam Iudaicū populi sanctificatione, vt ait S. D. in allegato artic. 4. & ita factum est in tempore, quia Christi Domini habuissent præcesserunt Abrahæ merita, & specialis Israelitici populi sanctificatione: B. etiam Virginem de congruo meruisse, vt esset mater Dei, ostendimus cum D. Th. & alijs in sequenti Contra. Cui etiam addi possunt Simeon & Anna, quos sacer textus indicat Luc. 2. de congruo meruisse videre Christum dominum, quid multo magis dicendum est de Ioseph, qui meruit esse Christi

A nutritius & eius custos ac ductor in eius infantiâ, quando ex Iudea fugit in Aegyptum, & inde rediit post mortem Herodis. Et quoniā ex dictis satis constat cæteras Incarnationis circumstantias eadem ratione, qua duæ prædictæ, sub merito congrui S. S. Patrum cadere debuissile, sufficient ea quæ pro hiūis tertiae partis declaratione dicta sunt.

SUPEREST postrem QVARTA CONTRA-
VERSIA pars de meritis Patrum inquirens cir-
ca secundum Incarnationis effectum; An San-
cti Patres meruerint Incarnationem, quo ad secundum
eius effectum, scilicet aperitionem regni Cœlorum? Cui
satisfacit Ang. D. in 3. dist. 18. q. 1. 4. 6. q. 2. & 3.

B negatiuē respondens; quam etiam partem probat discursus huius articuli: quia meritum puri hominis limitatur ad eius suppositum; sicut gratia adoptionis, à qua tale meritum procedit; alioquin esset gratia capitis in alios influens; at mereri Incarnationem quo ad aperitionem regni cœlestis est mereri alijs. Secundò probatur idem: quia Incarnatio, quo ad hunc & alios effectus est altioris ordinis, quam meritum nostrum; quia pertinet ad ordinem hypostaticum, & meritum nostrum ultra condignum præmiatur, si aperta semel ianua regni cœlestis conferatur pro illo beatitudo. Confirmatur; quia alijs eadem ratione mereri potuissent Patres Incarnationem ut dignificatiuam & reformatuam totius universi Patribus ipsis exceptis, & quatenus est in redemptionem aliorum, & vt per illam illuminantur Angelii; quia vt sic non fuit causa prædicatorum meritorum. Tertio probatur idem; quoniā Incarnatio sic considerata tenet se ex parte principij meriti; quia vt sic tollit peccatum: remissio vero peccati ad principium meriti pertinet; ergo non potest cadere sub meritum antiquorum. Alias probationes vide apud S. Thom. loco supra notato, scilicet in 3. dist. 18. q. 1. 4. 6. q. 2. & 3.

PRIMA CONCL. S. S. Pares antique legis, &
illi qui fuerunt sub lege naturæ, non meruerint conditores,
gñi diuinæ Verbi Incarnationem secundum se, aut quo
ad aperitionem regni cœlestis. Hæc patet ex dictis, &
probant eam Sanct. Doct. & cius expositores &
Asturicensis loco supra notato multis argumen-
tis.

SECUNDA CONCL. S. S. Patres per Dei po-
tentiam ordinariam, aut etiam absolutam non potue-
runt Incarnationem Verbi diuini condigne promere
ri. Hæc patet ex dictis, & probat eam Suarez,
sect. 5.

TERTIA CONCL. S. S. Patres simpliciter
& absolute loquendo Incarnationis prædestinatio-
nem aut electionem non meruere de congruo. Hæc
conclusio est contra Vasquezium, & patet ex
dictis.

**QVARTA CONCL. S. S. Patres pjs suis desi-
derijs petitionibus ac bonis operibus de congruo merue-
runt executionem, seu exhibitionem prædestinata ab
aeterno Incarnationis. Probatur hæc conclusio ex
principijs supra positis & explicatis. Nam meri-
tum congrui duabus constituitur conditionibus:
Prima est vt operans Dei gratiam habeat &
amicitiam: Secunda, vt operetur formaliter aut
virtualiter propter Deum summè dilectum:
sed utramque conditionem habebant S. S. Pa-
tres antique legis; vt patet ex sacris scripturis
ergo.**

**QVINTA CONCL. S. S. Patres non merue-
runt ex condigno accelerationem Incarnationis. Pro-
batur; quia acceleratio Incarnationis est bonum
vni-**

vniuersale, ad quod non se extendit meritum de condigno personæ particularis; ergo. Secundò; quia gratia adoptionis & eius merita præmiantur vltra condignum per beatitudinem; sed acceleratio incarnationis est ordinis hypostatici. & materialiter est idem cum ipsa incarnatione, quæ est aliquid excellentius beatitudine; ergo merita Patrum respectu illius non habent dignitatem.

Sexta Concl. SS. Patres absolute loquendo non meruerunt accelerationem incarnationis. Probatur ex dictis; quia mereri absolute incarnationis accelerationem idem est quod mereri, vt filius Dei antè prædestinatus tempus à Deo, carnem assumere; quod est impossibile vt ostendimus.

Septima Concl. SS. Patres non meruerūt accelerationem incarnationis in eo sensu, videlicet, vt Deus in priori signo rationis incarnationem prædefiniret ab illo tempore circumstantia; & deinde in altero signo rationis præuidit merita Patrum, & propterea determinauerit tempus incarnationis. Hæc patet ex dictis.

Octava Concl. SS. Patres in eo sensu congruè dici possunt incarnationem Verbi meruisse: Quia scilicet prædicta per Dei prouidentiam in primo signo rationis incarnatione cum omnibus circumstantijs postea in secundo rationis signo prædefinuit ordinem, quo decrevut incarnationis effet executioni mandatum, & præordinauit Patrum merita veluti dispositiones, vt diuinissimum illud mysterium cum omnibus suis effectibus ab infinita Dei bonitate possent homines obtinere cum omnibus eius circumstantijs, ac præcipue cum circumstantia temporis, vt scilicet coram Deo mererentur, vt eo tempore filius Dei nostram naturam assumeret, quod fuerat ab aeterno prædestinatum, nec longius differret. Hæc patet ex dictis: nulla enim absurditas est id quod Deus ex exteriori sua prouidentia & voluntate gratuita futurū esse decreuerat in primo signo rationis, voluisse in altero signo rationis quandam aliam causam creatam & moralem habere, scilicet merita Patrum; quamquam exigua valde & inæqualia mysterio ac tanto proximo minime digna.

Vlturna Concl. SS. Patres circumstantias omnes incarnationis cum ipsa congruè meruerūt. Hæc patet ex dictis in ultima parte Controuersiæ.

Contra primam concl. sunt argum. quæ afferunt & soluunt S. D. hic & Med. super hoc argumentum, dub. 2.

Contra tertiam concl. argum. Vsq. Primo Eodem modo philosophandum est de meritis respectu executionis & prædestinationis; ergo si Patres meruerunt de congruo executionem incarnationis filii Dei; etiam eius prædestinationem meruerunt, & è conuerso si non meruerunt incarnationem neque meruerunt eius executionem. Resp. falso esse antec. cuius falsitatem ostendimus loco supra notato, & vberius Aluar. in allegato diff. 37.

Secundo: Si mysterium incarnationis prædestinatum fuisset gratis, & non intuitu aliquorum meritorum, necessariò deberet in tempore fieri absque vlo intuitu meritorum; ergo. Probatum assumpta conditionalis; quia voluntas prædestinandi sine meritis efficax esset; ergo sola sufficeret sine alia causa vt haberet effectum in tempore; ergo.

Resp. falso esse conditionalem, assumptam: ad cuius probationem responderetur, antecedens posse duplē habere sensum: *Primus* est, vt voluntas prædestinandi excludat omnia merita,

A tam secundum ordinem intentionis, quam secundum ordinem executionis: & in hoc sensu falso est illud antecedens; quia licet voluntas prædestinandi non includat volitionem meritorum in primò signo rationis, in quo consideratur solus ordo intentionis: includit tamen eam in secundo signo rationis; in quo attenditur ordo executionis, vt à Deo conceptus & volitus; & licet in primo signo rationis non includatur in prædestinatione volitio meritorum explicitè; non tamen excluditur, vt supra notauimus. **Secondus** sensus est, vt voluntas prædestinandi, quo ad ordinem intentionis sit sine meritis explicitè volitus: & in hoc sensu admissio antecedente negatur illatio; quia voluntas illa pro illo signo rationis, sicut merita non includit ita nec excludit; que tamen includit in secundo signo, in quo intelligitur compleri ratio prædestinationis.

Tertius. Si mysterium hoc fuit prædestinatum obiectio: 2.

non intuitu meritorum, sed ex sola Dei voluntate, fieri non potuit, vt ipsa merita postea in tempore exhibita vim aliquam haberent ad impetrandam incarnationem; ita vt in executione ex meritis dari diceretur, quia ex priori illa voluntate in tempore fieret. **Resp.** antec. huius conditionalis, & totam ipsam conditionalem nō esse diuersam ab illo antecedente, cuius sensum distinximus in præcedente responsione: & ideo distinguenda esse eodem modo & in priori sensu negandum est voluntatem prædestinandi esse sine meritis: in secundo vero sensu admissio antecedente, neganda est consequentia. **Resp.** contra resp. hanc militat aliud argumentum Vsq. quoniam diuersa est (inquit) ratio mediiorum quæ physica dicuntur & moralium: nam phys. media reali actione conducunt ad consequendum finem constitutum: in intentione autem voluntatis prior est constitutio finis electione mediiorum; contra vero in executione & effectione prior est efficacitas mediiorum quam consecutio finis; at media moralia, qualia sunt merita, non sunt media physica quæ actione aliqua reali ad consecutionem finis operentur, sicut medicina operatur ad sanitatem, sed solum sunt causa consequendi finem per modum impetrationis relata ad voluntatem eius, qui confert alteri finem; ergo meritum nunquam in tempore potest esse medium, nisi moueat voluntatem aliquius ad conferendum finem; ergo eadem merita debent præcedere in intentione; ergo Deus ita confert finem in tempore propter merita & ex meritis, vt eodem modo in æternitate non nisi ex præscientia illorum dare illum præfiniat. Prima consequentia patet. Secunda probatur; quia est eadem voluntas dandi in executione & in consultatione, & ab eodem moueri deberet. Ultima vero consequentia probatur: Nam aliquin non esset eadem voluntas in Deo ab æterno prædefiniendi finem & in tempore dandi illū.

Respon. secundum ordinem intentionis loquendo, finem mediiorum moralium dupliciter posse considerari: *Vno modo* secundum se, prout scilicet est quoddam bonum appetibile à voluntate & hoc modo nō est finis, nisi radicaliter seu fundametaliter; *Alio modo*, prout exercet actu ratione finis seu prout actu finalizat. Exempli gratia, Regnum à Cæsare appetitum dupliciter potest considerari; vno modo vt quoddam bonum secundum se; alio modo vt exercet rationem finis; quatenus scilicet propter ipsum appetitur amicitia Ciceronis apti ad persuadendū, vt Cæsar acceptetur in regem, & fauor populi vel optimatum, ad quos spectat electio: & finis quidē primo mo-

do sumus

do sumptus prius est volitus quam secundo modis; prius enim Cæsar appetit regnum secundum se consideratum, quam velit & eligat media ad ipsius acquisitionem ordinata; atque adeo quam appetat Regnum, prout exercet rationem finis: Sic igitur secundum ordinem intentionis Incarnationis, prius fuit à Deo volita, prout est quoddam bonum secundum se, & in ordine ad humani generis redemptionem. Deinde volita fuit ut finis meritorum Sanctorum Patrum: & ita merita Sætorum Patrum fuere secundum hunc ordinem posterius volita; at secundum ordinem executionis, ut sic, & effectio[n]is moralis prius volita sunt Patrum merita quam Incarnatio. Ad cuius evidentiam scito, medium morale longe alter morire voluntatem, quam moueat finis, quoniam hic mouet ut finis, id est per modum cause finalis, illud mouet per modum efficientis moralis ad finem ordinatis: cōcipitur enim ab intellectu, ut bonum propter aliud: & ideo non mouet voluntatem ad sui appetitionem ut finis, sed ut medium dicens efficienter, non physice sed moraliter ad finem aſsequendum. Cum autem dico, efficiens morale, dico efficiens media apprehensione & volitione eius propter finem, siue ut ordinati ad finem consequendum: sicut ergo phys. media priora sunt in executione & effectione sua physica quam cōsecutio finis, ita media moralia priora sunt in executione & effectione sua morali, quæ illis conuenit media apprehensione intellectus & appetitione voluntatis, quam cōsecutio finis; ac proinde secundum ordinem executionis prius fuerunt volita Patrum merita quam Incarnatio. Ad argum. itaque admissio antec. cum prima conseq. dico secundam consequentiam falsam esse, si consequens eius loquatur de prioritate secundum ordinem intentionis. Ad cuius probationem respondetur eandem esse voluntatem dandi in executione & in consultatione secundum rem, sed ratione diuersam; quoniam in intentione, id est prout vult finem, quatenus finis est prius vult finem quam media: in executione vero ut executio est à Deo concepta & volita, prius vult media quam finem; quia vult media ut efficientia respectu finis: prior est autem efficientia mediorum quam aſsecutio finis. Nec verum est, voluntatem dandi in consultatione ab eodem moueri, à quo mouetur in executione: quia in consultatione mouetur à fine à quo veluti principio incipit consultatio: in executione vero prout executio distinguitur contra intentionem, mouetur voluntas à medijs effectiū moraliter, ut ante diximus. Posset etiam breuiter dici eandem esse voluntatem, sed non esse euādem ordinem volitorum secundum intentionem & secundum executionem. Si autem sermo fit de prioritate secundum ordinem executionis & effectio[n]is moralis, & sumendo vocabulum intentionis pro volitione, (cum intentio proprie non sit eius, quod est ad finem, sed potius finis) admissa illa secunda consequentia neganda est ultima, quoniam ex hoc, quod merita secundum ordinem executionis & effectio[n]is moralis, quam habent media apprehensione & volitione, mouent voluntatem ad conferendum finem; atque ideo prius ordine executionis volita sunt, non sequitur in bona Metaphy. Deum in æternitate non prædefinire se finem daturum, nisi ex præscientia meritorum: fit enim transitus ab ordine executionis ad ordinem intentionis, ut pater: Verum est tamen, Deum ab æterno cōcepisse & voluisse ordinem illum executionis, qui fuit in tempore: voluit enim in secundo si-

A gno rationis merita Patrum ut quasdam medias causas morales Incarnationis, ut ante diximus: sed ex hoc non sequitur, Deum prædefinisse se missurum filium ex præscientia meritorum: Ad probationem autem ultimæ consequentiae neganda est illatio; ex dictis enim patet esse eandem Dei voluntatem, qua Deus ab æterno finem prædefinivit, & vult ipsum priusquam media. Et quia vult etiam ab æterno finem acquiri per media, quæ hoc ipso sunt executionis ordine priora: ideo in eodem actu volitionis, necesse est distinguere diuersa signa rationis propter duos illos oppositos ordines, scilicet intentionis & executionis, qui hancuntur ex ipsis ordinatorum naturis, scilicet ex fine, & medijs: ille enim ex sua natura prior est intentione: posterior autem in executione vel assecuratione; hæc autem scilicet media suæ natura priora sunt in executione: cum prius necesse sit ea agens habere quam finem, èd quod per ea ducatur ad finem: sunt autem intentione posteriora; quia non nisi propter finem primum intentum sunt volita.

CONTRA quartam concl. sunt argum. quæ referunt & solvunt Med. in fine Commentarij. Suar. Vafq. 10. disq. 10. scit. 6. Astur. in allegata q. 5. inref. ad 4. argum. concl. 4. pag. 482. & Aluar. disq. 17. Contra eandem concl. argum. Vafq. cap. 4. Primd: Quia S. Th. hic ad 3. concedit, B. Virginem meruisse maternitatem, negat autem meruisse Incarnationem: at S. Th. non concedit in B. Virgine meritum condigni respectu maternitatis; sed tantum meritum congrui; ergo negat etiam meritum congrui in B. Virgine respectu Incarnationis; ac proinde multo magis illud negat in SS. Patribus.

Resp. primd. Valde mirum esse, virum hunc audere suam opinionem imponere D. Th. qui tertia sua conclusione contraria sententiam disertis verbis exprefferat, quam etiam in vitroque scripto super sententias perspicue docuit, ut videre est in 3. disq. 4. q. 3. a. 1. ad 2. & 4. Et ad Antibaldum eadem disq. q. vñta a. 4. &c. Secundū dico D. Th. in illa responsione afflere B. Virginem condigne ex gratia sibi data illum puritatis & sanctitatis gradum meruisse, vt congruè posset esse mater Dei, vt etiam aduerit Med. in fine Commentarij, & ratione probari potest: quia argumentum gratiæ cadit sub meritum de condigno, vt patet ex doctrina D. Th. & expositorum in 2. 2. q. 24. a. 6. gradus autem puritatis & sanctitatis, quem sibi meruit B. Virgo, vt congruè posset esse mater Dei, ad augmentum gratiæ pertinet; ergo meriti de condigno præmium fuit.

Secondū: Si antiqui Patres meruerint Incarnationis mysterium in executione, uno ex duobus modis illud meruerint, aut ex gratia ad hoc accepta à solo Deo non intuitu ipsius Christi & meritorum eius, sed sola liberalitate & misericordia ipsius Dei, aut ex gratia accepta à Deo intuitu Christi: at neutro modo SS. Patres meruerunt Incarnationem; ergo. Major patet ex dictis: Minor, quo ad primam partem probatur, quia Patribus veteris testamenti nihil fuit gratiae concessum, nisi ex meritis Christi: quo ad secundam vero, quia sequeretur principium meriti cadere sub ipsum meritum, quod est absurdum; ergo nullo modo Patres antiqui Incarnationis mysterium meruerunt.

Resp. principium meriti, ea ratione qua principium est, non cadere sub meritum, mysterium autem Incarnationis principium est omnis meriti SS. Patrum secundum ordinem intentionis &

nis & ad modum finis; prout scilicet fuit in intentione & prædestinatione Dei: & hoc modo consideratum non potuit cadere sub merita Sæctorum Patrum: at secundum ordinem executionis ab æterno à Deo conceptum & volitum ac in tempore factum, potuit vt præmium merita Patrum congrua terminare, vt satis ostendimus in præcedentibus. Et ratio præcipua est; quia meritum congrui non innititur iustitiæ sed gratiæ & amicitiæ; neque necesse est illud habere suapte natura proportionem ad præmium aut rationem iustitiæ; & idè non tollit aut diminuit rationem gratiæ, quæ illi datur vt præmiū.

Replica.

Sed hanc respons. impugnat Vafq. primò; quia mysterium Incarnationis fuit principium gratiæ & meriti SS. Patrum non solum in intentione & prædestinatione; sed etiam re ipsa futurum; ergo. Probatur antec. quia Incarnatio Christi fuit principium meriti antiquorum Patrum; quia gratia qua merebantur data est illis ex meritis Christi præuisis; at merita Christi præuideri nō poterant; quin præuideretur ipse Christus, vt re ipsa & in execuzione futurus, & non solum vt prædestinatus, & præuisio Christi futuram eius existéram & non solum prædestinationem supponebat; igitur Christus vt re ipsa & in execuzione futurus mouit Dei voluntatem, vt daret gratiam Patribus & fuit principium meriti ipsorum; ita vt non solum verò dicamus: Patres antiqui meruerunt & crederunt operati sunt; quia Christus prædestinatus est; sed etiam quia Christus re ipsa venturus erat: quo modo loquendi denotamus ex parte Christi causam causam, non finalē sed meritoriam: è cōtra verò, nō licet dicere; idè antiqui Patres operati sunt vel meruerunt, vt prædestinaretur Christus, aut vt re ipsa veniret; in quo denotaretur causa meritoria ex parte operum antiquorum Patrum; ergo.

S. l.

Huius argumento, suppositis ijs, quæ latissimè diximus, q. 1. a. 3. Contr. vñica, respondetur præmissis tribus distinctionibus. Prima distinctione est: Incarnatio Christi sicut Christus ipse & eius merita, & similiter Patrum merita duplicititer possunt considerari: Vno modo, prout ab æterno sunt in mente diuina præconcepta & volita seu Prædefinita secundum vtrumque ordinem, scilicet intentionis & executionis: Alio modo, prout re ipsa producuntur in tempore. Secunda distinctione est: in vtraque causa, scilicet finali & effectuā morali duo consideramus, scilicet causalitatem & eius complementum. Ultima distinctione est: In causalitate finali duo consideramus, scilicet rationem finalizandi & hac est esse in rerum natura, & conditionem causandi & hac est esse in intentione: quæ duo conuenient causa finali tanto eo tempore quo durat agentis actio: alioquin agens ageret & non propter finem. Quibus premissis.

Dico primum, merita Christi & patrum gratiam & merita; quatenus à Deo sunt ab æterno præcepta, & præordinata secundum ordinem executionis à Deo volitum, mutuam habere causalitatē efficientem moralem, & etiam finalē; quia nimis vnum vt est à Deo volitum, est alterius ratio, vt sit à Deo volitum; ita vt causalitas referatur ad obiecta volita; non autem ad volitionem, vel etiam vt referatur ad volitionem non secundum se, sed vt terminatur ad volita, vt explicauimus in 1. p. q. 19. a. 5. Contr. 1. Et causalitas quidem effectuā ex parte Christi & meritorum eius, perspicua est; quia bona opera Christi sicut merita præuisa fuerunt causa meritoria mouens quodammodo effectuā diuinā voluntatē ad volenda & prædefiniēda Patrum merita, vt dis-

Naz. in D. T. bo. 3. partem

A positiones ad exhibitionem Christi & meritorū eius ordinata. Causalitas verò finalis ex eo patet, quod Christi gloria finis est totius ordinis gratiæ & meritorum puræ creaturæ, vt ostendimus, q. 1. a. 3. Contr. vñica. Gratia verò & meritis Sæctorum Patrum causalitas cōuenit effectuā moralis respectu Christi & meritorum eius, hoc ipso quod illis meritis Patres Christi merentur Incarnationem; quia causa meritoria est efficiens causa moralis. Sed quoniam, vt supra diximus, merita Patrum rationem habent dispositionis respectu Incarnationis; idè comparantur ad eā,

B magis vt cause materiales in genere moris, quām vt cause efficientes morales. Et quoniam vt in allegata Contro. diximus reparatio & exaltatio humanæ naturæ finis est Incarnationis immedias ac proximus, licet secundarius; idè gratia & merita Sæctorum Patrum quandam habent finalē causalitatē respectu Incarnationis Christi & meritorum eius. Ut autem in dicta Contro.

notauimus, causa finalis secundum propriā causalitatem mouet immediate; secundum effectuā autem causalitatem mouet medio agente ab ipsa finaliter moto. Sic igitur Incarnatio Christi secundum ordinem intentionis mouet Deum finaliter & immedias ad sui volitionem, & etiam ad volenda ea quæ ad ipsam vt ad finem ordinantur, qualia sunt gratia & merita Patrum. Secundum ordinem autem executionis eadem Incarnatio mouet effectuē mediante agente scilicet Deo operante Incarnationem & inclinante Patrum voluntates efficaciter ad opera meritoria. Sed Patrum merita, quia secundum vtrumque genus causalitatis à Christi Incarnatione vt principali causa dependent, & non sunt eius finis principalis sed secundarius, verè dici non possunt mouere Dei voluntatem immediate ad volendum & præfinendum Incarnationis mysterium, iam enim fuerat à Deo volitum, vt finis præcipius totius ordinis gratiæ; sed dici possunt Patrum merita voluntatem quodammodo mouere ad executionem dicti mysterij iam ab æterno prædefiniti; atque ita immediate mouere, tā per modum finis quām per modum etiam efficiens moralis; vel magis concurrere per modū dispositionis: quatenus scilicet apud Deum immedias merentur Incarnationem de congruo; atque ita mouent Dei voluntatem ad efficiendū Incarnationis mysterium: Et quoniam hæc effectio Dei physica est; idè dici possunt etiam Patrum merita à Deo volita & intenta, vt finis Incarnationis secundarius mouere ad effectuā physicam mediatae.

E Secundo dico, Patrum merita prout sunt iā re ipsa producta, esse causas moraliter; quamvis nō efficaciter effectuā Incarnationis future, & post eorum seculum & mortem à Deo productæ: hoc patet quia Patres pīs suis desiderijs ac precibus vt meritis de congruo apud Deum meruerūt, vt Dei filius tali tempore nostram assumere humilitatem: iam autem diximus causam meritoria esse causam effectuā moralē.

Tertio dico, Incarnationem actu iam factā fusile causam effectuā moralē meritorū SS. Patrum, quo ad eorum perfectionem & complementū, quod habuerūt ex gratia Christi capitali.

Quarto dico, eandem Incarnationem Christi iam factam non causasse tunc actu effectuā gratiam, & merita Patrum quo ad eorum substantiam propriè loquendo, sed antiquam suam respectu eorum cōplexis causalitatem. Prima pars probatur; quia causa in actu responderet effectus in actu; qui scilicet actu saltem dispositiuē pro-

T cedat

cedat à causa: tempore autem Incarnationis iam erant producta Patrum merita: Secunda vero pars probatur; quia tunc Christus Deo sua obtulit merita, quorum respectu iam antea Deus antiquis Patribus gratiam infuderat: qua congrue possent Incarnationis mysterium promereret.

Quintus dico, eandem Christi Incarnationem actu productam actu finalizans Patrum merita ad eam, ut finem obtainendam ordinata, non quia tunc incipiat actu finalizare; nam ab aeterno ut à Deo praedefinita, tanquam finis gratiae & meriti SS. Patrum finalizabat; & multò magis positis in actu meritis Sanctorum Patrum ad eam, ut ad finem ordinatis: sed idēo finalizauit actu producta; quia actum finalizandi compleuit. Legenda sunt ea, quae latè & subtiliter scribit Cai. & alij post eum in 1. 2. q. 1. a. 1. de causalitate finali.

Ad argum. in forma, dico primum; Mysterium Incarnationis futurum, id est secundum esse in rerum natura, quod ab aeterno non erat; & tamen suo modo causabat finaliter & effectiū moraliter, ut ante diximus, fuisse principium gratiae & meriti Sanctorum Patrum vtroque modo, scilicet finaliter & effectiū moraliter, pro tempore tamen à Deo praedefinito. Nec tamen sequitur, Patres non meruisse de congruo Incarnationem secundum eius substantiam & quo ad complementum causalitatis effectiū ipsius Incarnationis; & quatenus per eam complenda erant gratia & merita Patrum: & secundum hoc falsa est argumenti consequentia; quia non implicat contradictionem, mysterium Incarnationis esse causam moraliter effectiū gratiae & meritorum Patrum, antequam essent Patres, aut eorum merita; & Patres mereri Incarnationem, vt est completiua gratiae & meritorum: sic enim non est principium gratiae & meritorum, sed quasi terminus & perfectio: Probatio vero antecedentis hoc solum euincit, quod Incarnatio Christi secundum esse reale in rerum natura fuerit principium gratiae & meritorum Patrum, non ut ea primò causans; quia iam erant causata; sed ut suā circa ea iam producta compleps causalitatem. Iam autem diximus Patrum gratiam & merita fuisse producta, quo ad eorum substantiam non autem quo ad complementum, quod solum habere potuerunt post exhibitum Incarnationis mysterium: & circa hoc versantur Patrum merita: & secundum hoc dici possunt meruisse Incarnationem; & vt Christus re ipsa veniret, ut actu merendi completeret, peractualem operationum exhibitionem & vt gratiae & meritis Patrum ultimum afferret complementum. Secundus respond. nullum inconveniens esse, Patres meruisse de congruo Incarnationem, & merita Christi nondum actu exhibita fuisse, & tamē gratiam & merita Patrum eis fuisse data ex meritis Christi gratis praedestinatis & praevisis; quia meritus congrui non repugnat gratia. Et rursus non meruerunt Incarnationem secundum eam rationem, qua fuit principium gratiae & meriti Sanctorum Patrum, ut ante diximus.

Replica 2. Secundo arguit eandem responsum: Quoniam hoc est discriumen inter causam efficientem physicam, seu media physice operantia ad consecutionem finis, & causam meritorum seu merita ipsa, quae sunt causa meritis, quod causa & media quae physicè operantur ad consecutionem finis re ipsa attingunt efficacitatem sua finem ipsum, neque operantur in illum mouendo aliquam voluntatem, & ita in executione sunt priora ipso fine; licet finis fuerit prior intentione, id est in voluntate operatis: at ve-

A rō merita, quae sunt media moralia, nunquā operantur re ipsa ad finis consecutionem, nisi mouendo voluntatem alicuius; ergo, siue in intentione, siue in executione, semper merita præcedere debent retributionem; ergo, si merita Sanctorum Patrum fuerunt causa moralis Incarnationis, ac proindè meritorum Christi, quae ex ipsa Incarnatione ortum habuerunt, sequitur fuisse causam, tam in æterna electione quam in executione, quasi mouendo voluntatem Dei ad prædestinandum mysterium Incarnationis in præscientia, & in tempore illud faciendi; ergo non possumus dicere, mysterium Incarnationis fuisse prius in intentione quam merita Sanctorum patrum, & posterius illis in executione, &c. Rep. falsam esse primam conseq. quia res apprehensa & volita duplicitate potest mouere voluntatem ad aliquid aliud volendum: Uno modo per modum finis, qui mouet ad electionem eorum, quae fini consequendo sunt idonea: alio modo, per modum medijs moraliter sufficientis, quod mouet voluntatem alterius ad aliquid efficientem in actu, puta ad retribuendam mercem bene merenti: vel etiam ad gratiam alteri concedendam: primo modo scilicet per modum finis Incarnationis siue Christus cum omnibus suis perfectionibus ac meritis mouet Dei voluntatem ad gratiam & merita Patribus concedenda, & etiam secundo modo non quomodounque, sed ut prima causa effectiva in genere causæ meritorum: Merita vero Patrum mouerunt Dei voluntatem duplicitate; Primum ut finis secundarius Incarnationis præuentus ab ipsa Incarnatione, ut fine principali gratia & meriti Sanctorum patrum; atque idēo non potuit mouere ad electionem, aut prædestinationem Incarnationis; quæ iam in primo signo rationis intelligitur à Deo prædefinita. Secundo mouerunt Dei voluntatem moraliter effectiū ad exhibendum Incarnationis mysterium cum omnibus eius perfectionibus & meritis: quæ motio manifestè pertinet ad ordinem executionis: quemadmodum enim causa physica exequendo præconceptum ac prædefinitum ordinem reali sua efficacitate finem attingit, ita causa moraliter efficiens exequendo præconceptum ordinem media conceptione & volitione, quam de ipsa habet; non ipsa causa moralis, sed aliud, attingit effectum: exempli gratia: princeps vult ciuitatem ab hostiis captiuam recuperare, ad hunc finem bonum esse iudicat uti opera cuiusdam strenuissimi Ducis; & ut suavius ac melius agat negotium, vult sibi à populo captiuos preces porrigi, vt strenuum illum Ducem ad eum ab inimici tirannide liberandum mittat, & ita deum exequendum esse decreuit. In hoc exemplo manifestè constat preces à populo captiuo porrectas non mouere finaliter animum Principis, nec habere rationem principij secundum ordinem intentionis, nec esse causam mouentem effectiū animum Principis ad eligendum Ducem illum, sed esse tantum causam motiuam moralem ad exhibendum Ducem iam electum: quia scilicet preces illæ apprehensa, & iam antea volitè mouent, vt media ad hunc finem electa Principis animum ad exhibendum actu, quod medijs populi precibus exhibere decreuerat; atque ita preces media principis voluntate per eas mota causant effectiū exhibitionem ducis, & sunt illa priori secundum ordinem executionis, posteriores autem secundum ordinem intentionis: sic in proposito, &c.

E Alia

Alia ciuidem authoris argumenta ex pñno-
tatis facilè diluuntur.

Cont. eandem concl. ioc. obi. 1. Contra eandem concl. argum. Pefantius: primò; quia Fulg. lib. de Incarnatione, cap. 7. Glossa. in Psal. 73. Hierony. Dialogo primo contra Pelag. & alij ex Patribus negant absolute Incarnationem factam esse ex meritis; ergò videtur excludere omne meritum ciuitati de congruo. Ref. SS. Patres loqui de merito simpliciter & propriè dicto, quod est meritum ex condigno; & ideo falsa est argumenti consequentia.

Obi. 2. Secundò; August. de Prædestinatione 88. c. 15. vult Incarnationem ita esse factam gratis, sicut gratia datur gratia: at hæc datur sine utili, meritis etiam de congruo; ergò. Ref. August. loqui de Incarnatione in ordine ad merita Christi; nō autem in ordine ad merita SS. Patrum: & ita currit similitudo, vt quædam nullus potest etiā de congruo sibi mereri primam gratiam, sed alteri, ita Christus sibi non meruerit Incarnationem, quam SS. Patres congruè meruerunt; non quidem illi sed sibi & humano, generi.

Obi. 3. Tertiò: Deus proper merita Christi mouet ad dandam gratiam antiquis Patribus & merita non sunt, nisi solum existentia in præscientia Dei; ergò necesse est, vt fuerint prædicta futura independenter à meritis Sanctorum Patrum; ergò hæc non potuerunt esse illius meritoria. Probatur prima consequentia: quia nunquā id quod est prius causalitate, posterius est in eodem genere cause, etiam quo ad executionem; sed semper in eodem genere prius est, licet possit esse posterius tempore, vel in aliquo alio genere; vt patet in sanitate, quæ semper tam in intentione, quam in executione prior est medicina in genere causæ finalis; posterior autem viroque modo in genere causæ efficientis. Ref. nullam esse primam consequentiam, si sermo sit in consequente de dependentia Christi, & meritorum eius à meritis Patrum secundum omnem rationem, & modum dependentiæ sumendo latè dependentiæ, prout etiam id quod ex merito congrui veluti ex causa datur, dici potest ab eis dependere, quo ad eius acquisitionem à merite. Ad probationem consequentiæ negatur antecedens loquendo de eadem re secundum diuersam rationem & modum dependentiæ, vt patet ex dictis: nulla enim repugnantia est merita SS. Patrum quo ad substantiam dependere à meritis Christi in genere causæ meritoriae merito condigni; & eadem merita esse congruè meritoria aduentus Christi & meritorum eius, quatenus hæc merita completiva sunt gratiæ & meriti SS. Patrum; atque ita diuersa ratione esse priora & posteriora. Vel dicas merita sanctorum Patrum esse dispositionem ad Saluatorem à Deo missum recipiendum.

Obi. 4. Quartò: Si SS. Patres meruerunt Incarnationem; sequitur post lapsum hominis sibi meruisse habere redemptionem; ergò primum principium redemptionis nō esset ex Deo sed ex nobis, quod est Pelagianum. Ref. nullam esse consequentiam, quia gratia qua meruerunt ex congruo sancti Patres Incarnationem, erat à Deo & ex meritis Christi; nec innitebantur merita Patrum iustitiae sed benevolentiae Dei: & ideo nec tollunt nec minuant rationem gratiæ in beneficio redemptoris.

Contra sextam concl. sunt plura loca diuinæ scriptura, quæ referunt & exponunt Suarez diff. 10. sect. 6. & Asturicensis in alleg. quest. 5. pag. 475. Hæc vero sunt. Psal. II. Propter misericordiam inopum, & genitum pauperum nunc exur-

gam dicit Dominus. Psal. 71. Cito anticipent nos misericordia tue. Ishaæ 4. Utinam dirumperes Cœlos, & descenderes. Et capit. 51. Cito veniet salus tua. Abacuch 2. Veniens veniet, & non tardabit. Daniel. 9. Septuaginta hebdomada abbreviata sunt, &c. Quæ omnia de acceleratione in sensu septimæ conclusionis sunt intelligentia.

Contra Ultimam concl. argum. Rada: Si obi. cont. liceret asserere Abraham & David meruisse de ult. concl. congruo, vt fieret illis specialis de Christo promissio, & B. Virginem vt congruè disponeretur ad Christi conceptionem, simili ratione liceret affirmare populum Hebreorum meruisse, vt ipsum Deus in populum peculiarem eligeret contra illud, Dester. 9. Neque enim propter iniurias tuas, &c. Et confirmatur; quia iam omnes circumstantiæ Incarnationis ante prævisa merita Patrum fuerant à Deo prædestinatae; ergò. Probatur antecedens, quia per specialem gratiam ordinabantur illis Patres antiqui vt se disposerent congruè ad Incarnationem, scilicet Abraham & David, vt fieret illis speciales de Christo re promissio, & beata Virgo vt congruè disponeretur ad Christi conceptionem; ergò illa gratia supponebat electionem ad hæc munera, quæ sunt Incarnationis circumstantiæ; ergò hæc electio non cecidit sub meritu; sed potius ipsum meritum ab ea processit. Secundò: quia homines non se disponuerunt ad suscepionem Incarnationis tali tempore, potius quam alio, nisi per auxilium gratiæ omnia merita præcedens: sed quod hoc auxilium datum fuerit potius hoc tempore quam alio ex sola Dei voluntate processit; ergò præmà temporis prædestination, quo Christus incarnari debuit, non fuit ex meritis hominum prævisi, sed ex sola Dei voluntate; ideinque de alijs Incarnationis circumstantijs dicendum est. Refond. nullam esse consequentiam, quia plus est mereri electionem, quam rem ipsam electam: nos autem non asserimus sanctos Patres meruisse electionem, aut prædestinationem circumstantiarum; sed ipsas circumstantias iam à Deo prædefinitas. Ad confirmationem negatur consequentia; quia potest eadem res fieri pluribus titulis debita, & vt talis ijs quibus debita est exhiberi, vt supra diximus de gloria corporis Christi, quæ illi debebatur ex animæ gloria ex qua naturaliter sequebatur; & tamen facta est illi debita ex merito passionis. Sic Incarnatio Verbi diuinæ cum omnibus circumstantijs nobis à Deo ex diuina & eterna prædefinitione, veluti causa principalis debebatur; & tamen voluit eam alio titulo nobis deberi, scilicet ex merito congrui, veluti medio ad eam suauiter hominibus exhibendam.

Obi. 5. C E D I C U M. nullam esse consequentiam, quia plus est mereri electionem, quam rem ipsam electam: nos autem non asserimus sanctos Patres meruisse electionem, aut prædestinationem circumstantiarum; sed ipsas circumstantias iam à Deo prædefinitas. Ad confirmationem negatur consequentia; quia potest eadem res fieri pluribus titulis debita, & vt talis ijs quibus debita est exhiberi, vt supra diximus de gloria corporis Christi, quæ illi debebatur ex animæ gloria ex qua naturaliter sequebatur; & tamen facta est illi debita ex merito passionis. Sic Incarnatio Verbi diuinæ cum omnibus circumstantijs nobis à Deo ex diuina & eterna prædefinitione, veluti causa principalis debebatur; & tamen voluit eam alio titulo nobis deberi, scilicet ex merito congrui, veluti medio ad eam suauiter hominibus exhibendam.

TERTIA CONTROVERSIA.

An Beata Virgo condigne, aut congruè meruerit esse Mater Dei?

Quidam ex antiquis Theologis, quos rese- sentantur hic recentiores, affirmarunt Beamatam Doctorum. Virginem meruisse de condigno esse matrem Dei; ex his præcipui sunt Gab. in 3. diff. 4. q. vnuca, art. 3. dub. 3. Almainus q. 1. dub. 3. Maior q. 4. in fine, & Abul. Paradoxo 1. c. 34. & 38. Alij verò antiquiores moderatius se loqui putantes dicunt Beamatam Virginem non de condigno, sed de digno maternitatē sibi diuinā meruisse; ita S.